

5. ÜNİTE GÖNÜL COĞRAFYAMIZ

Gönül coğrafyamız, İslam medeniyetinin derin izlerinin bulunduğu yerlerdir. 1.Hicaz Bölgesi 2.Kudüs ve Çevresi 3.Şam ve Bağdat Bölgesi 4.İran Bölgesi 5.Horasan Bölgesi 6.Türkistan ve Mâverâünnehir Bölgesi 7.Hint Alt Kıtası Bölgesi 8.Anadolu ve Balkanlar 9.Kuzey Afrika (Mısır ve Mağrip) Bölgesi 10.Endülüs

1.Hicaz Bölgesi Hicaz, Suudi Arabistan'ın batısında bulunan bir bölgedir. Bu bölge, Mekke ve Medine gibi kutsal şehirleri içerir ve İslam'ın en önemli merkezlerinden biridir. İslam'ın beş şartından biri olan hac ibadeti, Hicaz bölgesinde gerçekleştirilir.

Hicaz, tarihsel ve dini açıdan büyük bir öneme sahiptir. Mekke, İslam peygamberi Muhammed'in doğum yeri ve Kabe'nin bulunduğu yer olarak İslam'ın en kutsal şehri olarak kabul edilir. Müslümanlar için Mekke'ye hacca gitmek ve Kabe'yi ziyaret etmek büyük bir ibadettir.

Medine ise İslam tarihinde önemli bir rol oynamıştır. İslam'ın ilk devletinin başkenti olarak hizmet vermiş ve İslam peygamberi Muhammed burada yaşamıştır. Peygamber Muhammed'in türbesi olan Mescid-i Nebi (Peygamber Camii), Medine'nin en kutsal yerlerinden biridir ve Müslümanlar tarafından yoğun ziyaret edilir.

Hicaz bölgesi aynı zamanda zengin bir tarihe sahiptir. Osmanlı İmparatorluğu'nun yönetimi altında uzun bir süre kalmış ve Osmanlı döneminden kalma tarihi yapılar bulunmaktadır. Hicaz bölgesi, Suudi Arabistan'ın turistik cazibe merkezlerinden biridir ve her yıl milyonlarca Müslüman hacı ve ziyaretçiyi ağırlar.

2.Kudüs ve Çevresi Kudüs ve Çevresi, Orta Doğu'da bulunan tarihi, dini ve kültürel öneme sahip bir bölgedir. Kudüs, hem İslam, hem de Hristiyan ve Yahudi inançları için kutsal kabul edilen şehirlerden biridir.

Kutsal Yerler: Kudüs, İslam, Hristiyanlık ve Yahudilik için önemli kutsal alanlara ev sahipliği yapar. Mescid-i Aksa, İslam'ın üçüncü en kutsal mabedi ve Kubbetüs Sahra ile birlikte Kudüs'ün en önemli İslam kutsal alanlarındandır.

Kudüs'ün Hristiyanlık açısından önemli bir bölümü, İsa'nın çarmıha gerildiği ve gömüldüğü yer olan Kudüs Kutsal Kabir Kilisesi'ni içerir. Yahudilikte ise Batı Duvarı (Ağlama Duvarı), ikinci tapınak dönemindeki Kutsal Tapınak'ın kalan son parçası olarak büyük dini bir öneme sahiptir.

Kudüs Duvarı: Kudüs'ün tarihi merkezinde bulunan Kudüs Duvarı, Yahudilikte Ağlama Duvarı olarak da bilinir. Bu duvar, İkinci Tapınak döneminden kalan son kalıntıdır ve Yahudiler için dini ve tarihi bir simge olarak kabul edilir. Kudüs Duvarı, Yahudiler tarafından dualar edilen, ziyaret edilen ve kutsal sayılan bir mekan olarak önemlidir.

Kudüs Tarihi Şehir: Kudüs'ün tarihi merkezi, UNESCO Dünya Mirası Listesi'nde yer alan Kudüs Tarihi Şehir olarak bilinir. Eski Şehir, duvarlarla çevrili ve dört ana bölüme ayrılmıştır: Yahudi Mahallesi, Müslüman Mahallesi,

Hristiyan Mahallesi ve Ermeni Mahallesi. Bu bölgelerdeki dar sokaklar, tarihi yapılar, kiliseler, camiler, sinagoglar ve pazarlar, ziyaretçilere zengin bir kültürel ve dini deneyim sunar.

Siyasi Durum: Kudüs ve Çevresi, İsrail ve Filistin arasındaki siyasi ve bölgesel anlaşmazlıkların merkezinde yer alır. İsrail, Kudüs'ü başkenti olarak ilan etmiş ve egemenlik hakkını savunurken, Filistin ise Doğu Kudüs'ü gelecekteki bağımsız devletinin başkenti olarak talep etmektedir. Bu durum bölgede siyasi ve dini gerilimlere yol açmaktadır.

3.Şam ve Bağdat Bölgesi Şam:Şam, Suriye'nin başkenti ve en büyük şehridir. Tarihi ve kültürel açıdan zengin bir geçmişe sahiptir. Şam, dünyanın en eski sürekli olarak yerleşik şehirlerinden biri olarak kabul edilir. Şehir, Orta Doğu'nun en önemli tarihî ve kültürel merkezlerinden biri olarak tanınır.

Şam, Umayyad Camii gibi tarihi yapılarıyla ünlüdür. Bu camii, İslam mimarisinin en önemli örneklerinden biri olarak kabul edilir. Şam'da ayrıca Emevi Sarayı, Aziz Paulus Ortodoks Kilisesi ve Şam Kalesi gibi önemli tarihi ve turistik yerler bulunur.

Bağdat: Bağdat, Irak'ın başkenti ve en büyük şehridir. Tarih boyunca Orta Doğu'nun önemli kültürel, ticaret ve entelektüel merkezlerinden biri olmuştur. Bağdat, İslam Altın Çağı'nda büyük bir gelişme ve ilerleme dönemi yaşamıştır.

Bağdat, Abbasi İmparatorluğu döneminde (8. yüzyıl) büyük bir entelektüel ve bilimsel merkez haline gelmiştir. Bu dönemde Bağdat'ta üniversiteler, kütüphaneler, astronomi gözlemevleri ve matematiksel çalışmaların yapıldığı ilim merkezleri bulunuyordu.

Tarihi önemi yanı sıra, Bağdat da önemli turistik ve kültürel yerlere ev sahipliği yapar. Bağdat'ın sembolü haline gelen Tigris Nehri, şehri ikiye böler. Şehirdeki önemli turistik mekanlar arasında Bağdat Kalesi, Ulusal Müze ve Şehitler Anıtı yer alır.

Her iki şehir de tarihi ve kültürel zenginlikleriyle öne çıkar ve Orta Doğu'nun tarihî ve turistik açıdan önemli bölgelerindedir. Ancak güncel siyasi ve güvenlik durumu göz önünde bulundurularak ziyaretlerin planlanması önemlidir.

4.İran Bölgesi İran, Güneybatı Asya'da yer alan ve resmi adı İran İslam Cumhuriyeti olan bir ülkedir. İran, Orta Doğu'nun önemli bir bölgesidir ve tarihi, kültürel ve coğrafi açıdan çeşitli özelliklere sahiptir.

Tarih ve Kültür: İran, dünyanın en eski sürekli medeniyetlerinden birine ev sahipliği yapmıştır. Pers İmparatorluğu, tarihte önemli bir güç olarak ortaya çıkmış ve Persler, kültürel ve bilimsel alanda büyük katkılar yapmıştır. İran, bu zengin tarihi mirasıyla birçok antik kent, tarihi kalıntılar ve eski çağlardan kalan anıtlara ev sahipliği yapmaktadır.

İslam ve İran: İslam, İran'ın en yaygın dinidir ve ülke, İslam'ın Şii mezhebine mensup olanların çoğunlukta olduğu nadir ülkelerden biridir. İran, İslam

İnkılabı sonrasında İslam Cumhuriyeti ilan edildi ve İslam'ın yasalara dayalı olarak uygulandığı bir yönetim sistemi benimsendi.

Coğrafya ve Doğal Güzellikler: İran, çeşitli coğrafi bölgelere sahip bir ülkedir. Kuzeyde Elburz Dağları, güneyde Zagros Dağları ve ortada çöllerle kaplı yaylalarıyla çeşitli manzaralar sunar. Aynı zamanda Karun, Sefidrud ve Ceyhun gibi önemli nehirler İran topraklarından geçer. Ülkenin doğal güzellikleri arasında çöller, dağlar, göller ve doğa rezervleri yer alır.

5.Horasan Bölgesi Horasan, Orta Asya'nın doğusunda ve İran'ın kuzeydoğusunda bulunan tarihi ve coğrafi bir bölgedir. Horasan, İran'ın tarihî ve kültürel açıdan önemli bir bölgesidir.

Tarih ve Kültür: Horasan, tarih boyunca çeşitli medeniyetlere ev sahipliği yapmış bir bölgedir. Pers İmparatorluğu, Büyük Selçuklu İmparatorluğu, Gazne Devleti ve Timur İmparatorluğu gibi önemli imparatorluklar Horasan bölgesinde hüküm sürmüştür. Bu dönemlerde bölge, sanat, edebiyat, mimari ve bilimde önemli gelişmeler kaydetmiştir.

Coğrafya: Horasan, dağlık ve yaylalardan oluşan çeşitli bir coğrafi yapıya sahiptir. Bölge, Kopet Dağları ve Elburs Dağları gibi dağ sıralarını içerir. Aynı zamanda Neva Çölü, Dasht-e Kavir ve Dasht-e Lut gibi önemli çöller de Horasan bölgesinde bulunur. Bu doğal özellikler, bölgenin çeşitli manzaralarını oluşturur.

Şehirler ve Turistik Yerler: Horasan bölgesi, tarihi ve turistik açıdan zengin şehirlerle doludur. Meşhed, bölgenin en büyük şehri ve İran'ın ikinci en kalabalık şehridir. İmam Reza Türbesi, Meşhed'in önemli bir dini ve turistik yeridir. Tus, Nishapur, Sabzevar ve Mashhad-e Ardehal gibi diğer şehirlerde de tarihi mekanlar ve anıtlar bulunur.

Edebiyat ve İslamî Bilimler: Horasan, tarih boyunca edebiyat ve İslamî bilimlerden açısından büyük bir merkez olmuştur. Birçok ünlü şair, düşünür ve bilim insanı Horasan bölgesinde doğmuş veya burada yetişmiştir. Örneğin, ünlü İran şairleri olan Feridüddin Attar, Omar Khayyam ve Rumi Horasan bölgesine aittir.

6.Türkistan ve Mâverâünnehir Bölgesi Türkistan ve Mâverâünnehir, Orta Asya'da tarihi ve kültürel açıdan önemli olan bir bölgedir.

Coğrafya ve Tarih: Türkistan, günümüzde Kazakistan, Özbekistan, Türkmenistan, Kırgızistan ve Tacikistan gibi Orta Asya ülkelerini içine alan geniş bir bölgedir. Mâverâünnehir ise tarihte bu bölgenin batı kısmını ifade eden bir terimdir. Bu bölge, İpek Yolu'nun önemli bir geçiş noktasıdır ve çeşitli medeniyetlere ev sahipliği yapmıştır. Türk, Pers, Arap, Moğol ve diğer birçok kültürün etkileri bu bölgede gözlemlenebilir.

Tarihî ve Kültürel Miras: Türkistan ve Mâverâünnehir bölgesi, tarihî ve kültürel mirasıyla ünlüdür. Bu bölgede birçok antik şehir, tarihî kalıntılar, anıtlar ve müzeler bulunur. Örneğin, Semerkant, Buhara, Hive, Şehrisabz ve Türkistan gibi şehirler, tarihî ve mimari güzellikleriyle tanınır. Bu şehirlerdeki camiler,

medreseler, kervansaraylar ve türbeler, Orta Asya'nın zengin kültürel geçmişine ışık tutar.

İpek Yolu: Türkistan ve Mâverâünnehir bölgesi, İpek Yolu'nun önemli bir bölümünü içerir. İpek Yolu, Asya'nın doğusundan batısına uzanan antik bir ticaret yoludur. Bu yol, tarih boyunca farklı kültürlerin etkileşimine tanıklık etmiş ve ticaret, bilgi ve kültür alışverişinin merkezi olmuştur.

Kültürel Çeşitlilik: Türkistan ve Mâverâünnehir, çeşitli etnik gruplara ev sahipliği yapar. Özbek, Kazak, Türkmen, Tacik, Kırgız ve diğer birçok etnik grup bu bölgede yaşar. Her bir grup kendi dilleri, gelenekleri, el sanatları ve mutfağıyla özgün bir kültürel mirasa sahiptir.

7.Hint Alt Kıtası Bölgesi Hint Alt Kıtası, Güney Asya'da bulunan ve coğrafi olarak Hindistan Yarımadası olarak da bilinen bir bölgedir.

Coğrafya ve Ülkeler: Hint Alt Kıtası, Hindistan Yarımadası olarak da adlandırılan geniş bir alana yayılmıştır. Bu bölge, Hindistan, Pakistan, Bangladeş, Sri Lanka, Nepal, Bhutan ve Maldivler gibi ülkeleri içerir. Hint Okyanusu ile çevrilidir ve doğuda Bengal Körfezi, batıda Arap Denizi ve güneyde Hint Okyanusu'na kıyısı bulunur.

Tarih ve Kültür: Hint Alt Kıtası, zengin bir tarih ve kültüre sahiptir. Bu bölge, dünyanın en eski medeniyetlerinden birine ev sahipliği yapmıştır. Hindistan, birçok büyük imparatorluk ve krallığın merkezi olmuştur. Örneğin; Maurya İmparatorluğu, Gupta İmparatorluğu ve Delhi Sultanlığı gibi. Bu dönemlerde bölge, bilim, matematik, tıp, felsefe, edebiyat ve sanat alanlarında büyük ilerlemeler kaydetmiştir.

Dini ve Kültürel Çeşitlilik: Hint Alt Kıtası, dini ve kültürel çeşitlilik açısından önemlidir. Hinduizm, Budizm, Jainizm, Sikhizm ve İslam gibi birçok dini inanç bu bölgede ortaya çıkmıştır. Ayrıca, Hindu tapınakları, Budist stüpleri, camiler, kiliseler ve dini festivaller gibi birçok dini yapı ve ritüel Hint Alt Kıtası'na özgüdür.

Doğal Güzellikler ve Turistik Yerler: Hint Alt Kıtası, doğal güzellikleriyle de büyüleyici bir bölgedir. Himalayalar, Kerala Backwaters, Andaman ve Nikobar Adaları, Goa Plajları, Sri Lanka Çay Tarlaları çeşitli doğal güzelliklere ev sahipliği yapar.

8.Anadolu ve Balkanlar Anadolu: Anadolu, Türkiye'nin Asya kıtasında yer alan büyük bir yarımadadır. Tarih boyunca birçok medeniyete ev sahipliği yapmıştır. Anadolu, Hititler, Lidyalılar, Persler, Yunanlar, Romalılar, Bizanslılar ve Osmanlılar gibi önemli medeniyetlere ev sahipliği yapmıştır.

Anadolu, zengin tarihî ve kültürel mirasıyla ünlüdür. Bölgede tarihi kalıntılar, antik kentler, kaleler, camiler, kiliseler, müzeler ve diğer önemli yapılar bulunur. Örneğin, Efes Antik Kenti, Kapadokya, Pamukkale, Troya ve Pergamon gibi önemli turistik yerler Anadolu'da bulunur.

Balkanlar: Balkanlar, Güneydoğu Avrupa'da bir yarımada olarak yer alır. Bu bölge, birçok farklı etnik grup, kültür ve dinin bulunduğu bir noktadır. Balkanlar, tarihte önemli siyasi değişikliklere tanıklık etmiştir ve Osmanlı İmparatorluğu'nun bir parçası olmuştur.

Balkanlar, tarihi ve kültürel açıdan zengindir. Bu bölgede birçok antik kent, kaleler, manastırlar, kiliseler ve camiler bulunur. Örneğin, Dubrovnik (Ragusa), Belgrad, Ohrid, Saraybosna, Atina ve Selanik gibi şehirler Balkanlar'da turistler tarafından sıkça ziyaret edilen yerler arasındadır.

Balkanlar, aynı zamanda doğal güzellikleriyle de ünlüdür. Dağlar, nehirler, göller ve plajlar gibi doğal turistik yerler bulunur. Örneğin, Plitvice Gölleri (Hırvatistan), Durmitor Milli Parkı (Karadağ), Olimpos Dağı (Yunanistan) ve Rhodope Dağları (Bulgaristan) gibi doğal güzellikler Balkanlar'da görülmeye değer yerlerdir.

Her iki bölge de zengin tarihî mirası, kültürel çeşitliliği ve doğal güzellikleriyle öne çıkar. Her bir bölge, tarihi yapılar, turistik mekanlar, geleneksel yemekler ve yerel festivallerle ziyaretçilere benzersiz bir deneyim sunar.

9.Kuzey Afrika (Mısır ve Mağrip) Bölgesi Kuzey Afrika, Sahra Çölü'nün güneyinden Akdeniz'e kadar uzanan ve Mısır, Cezayir, Fas, Tunus, Libya ve Fas gibi ülkeleri içeren bir bölgedir.

Mısır: Mısır, Kuzey Afrika'da yer alan ve tarihi ve kültürel açıdan önemli bir ülkedir. Nil Nehri'nin vadisinde yer alır ve tarih boyunca büyük uygarlıklara ev sahipliği yapmıştır. Eski Mısır, Mısır Piramitleri, Luxor Tapınakları, Karnak Tapınakları ve Abu Simbel gibi tarihi kalıntılarıyla ünlüdür. Mısır ayrıca Nil Deltası ve Büyük Sfenks gibi önemli doğal ve tarihi yerlere de ev sahipliği yapar.

Mağrip Ülkeleri: Mağrip, Kuzey Afrika'da bulunan Cezayir, Fas, Tunus, Libya ve Moritanya gibi ülkeleri içeren bir bölgedir. Bu ülkeler, Sahra Çölü'nün güneyinden Akdeniz'e kadar uzanan kıyı bölgelerini kapsar. Mağrip ülkeleri, Arap ve Berberi kültürlerinin etkisi altında gelişmiştir. Bu bölgelerdeki şehirlerde tarihi medinalar, camiler, kaleler ve pazarlar bulunur. Örneğin, Fas'ın Fes ve Marakeş şehirleri, Tunus'un Karthago Antik Kenti ve Cezayir'in Casbah bölgeleri turistlerin ilgisini çeken yerlerdir.

Kültürel Çeşitlilik: Kuzey Afrika, kültürel çeşitlilik açısından zengindir. Arap, Berberi ve diğer yerel etnik gruplar bu bölgede yaşar. Arapça, Berberi dilleri ve Fransızca gibi diller bölgede yaygın olarak konuşulur. Kuzey Afrika'da geleneksel el sanatları, müzik, dans ve gastronomi gibi kültürel öğeler de önemlidir. Örneğin, Mısır'da kahire Kahire Kahire nargile, Cezayir'de couscous ve Tunus'ta baharath harissa gibi yerel lezzetler popülerdir.

Turizm: Kuzey Afrika, turistler için birçok cazibe merkezi sunar. Tarihi ve arkeolojik alanlar, plajlar, çöl turları ve geleneksel festivaller gibi çeşitli turistik aktiviteler bulunur. Örneğin, Mısır'da Büyük Piramitler, Fas'ta Marakeş'in Dar Si Said Müzesi ve Tunus'ta El Jem Roma Amfitiyatrosu turistlerin ilgisini çeken yerler arasındadır.

10.Endülüs Endülüs, tarih boyunca İber Yarımadası'nda (bugünkü İspanya ve Portekiz) yer alan ve İslam medeniyetinin etkisi altında olan bir bölgedir.

İslam Dönemi: Endülüs, 711 yılında Müslüman Arap ve Berberi güçleri tarafından fethedildi ve 8. ila 15. yüzyıllar arasında İslam medeniyetinin önemli bir parçası haline geldi. Bu dönemde Endülüs, siyasi, kültürel ve bilimsel açılarından büyük bir gelişme yaşadı. Şehirlerin mimarisi, bahçeleri, sarayları ve camileri büyük ölçüde zenginleşti.

Cordoba: Endülüs'ün en önemli şehirlerinden biri Cordoba'dır. Cordoba, İslam döneminde İber Yarımadası'nın siyasi ve kültürel merkeziydi. Şehirdeki en önemli yapı, Dünya Mirası Listesi'nde yer alan Cordoba Camii'dir. Cordoba Camii, İslam mimarisinin en büyük başarılarından biri olarak kabul edilir. Ayrıca Cordoba'da Endülüs Emevi Sarayı (Alcázar), Yahudi Mahallesi (Judería) ve Romano Köprüsü gibi önemli turistik yerler bulunur.

Bilim ve Kültür: Endülüs, İslam Dünyası'nda bilim, matematik, tıp, felsefe, edebiyat ve sanat alanlarında büyük bir gelişme yaşadı. İslam, Hristiyan ve Yahudi bilginlerin birlikte çalıştığı bir ortam yaratıldı. Bu dönemde Endülüs, diğer Avrupa ülkelerine kıyasla ileri seviyede eğitim ve bilimsel çalışmaların yapıldığı bir merkez haline geldi.

Sonraki Dönemler: 13. yüzyılda Hristiyan Reconquista (geri fethetme) süreci başladı ve Endülüs toprakları zamanla Hristiyan krallıklar tarafından ele geçirildi. 1492'de Granada'nın düşmesiyle İslam dönemi sona erdi ve Endülüs'ün büyük bir kısmı Hristiyan egemenliği altına girdi.